

Osvětové akce nejen o netopýrech s využitím chovu trvale hendikepovaných netopýrů a ježka

(č. DOT/54/12/020790/2021)

krátká zpráva říjen 2022

The screenshot shows the homepage of the website 'Netopýři PRAHA'. The header is dark green with a logo on the left and a navigation menu on the right containing: Úvod, Mapa, Netopýři, Lokality, Detektoring, Tip na výlet, and Kontakt. The main content area features a large background image of a tree trunk and a forest. On the left, the title 'Netopýři PRAHA' is displayed in white. Below it, a yellow box contains the text: 'Tento web založila a provozuje základní organizace Českého svazu ochránců přírody ZO ČSOP Nyctalus.' A red circular icon with a map outline and the word 'MAPA' is positioned below the text. On the right, a green box contains the heading 'Vítejte' followed by a paragraph of text. At the bottom, a red graphic displays the word 'PRAGUE' in a stylized, stacked format, with the text 'S finanční podporou Hlavního města Prahy' to its right.

ZO ČSOP Nyctalus
Jasmínová 2665, 106 00 Praha 10
Dagmar Zieglerová

Úvod

Všechny druhy netopýrů vyskytující se na území ČR jsou chráněny zákonem č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Podle vyhlášky č. 395/92 Sb. ve znění pozdějších předpisů jsou zařazeni do kategorií kriticky ohrožený nebo silně ohrožený druh. Právní ochrana se vztahuje rovněž na netopýří stanoviště, jak přirozená, tak umělá (§ 50 zákona 114/1992 Sb., § 16 vyhlášky 395/92 Sb.). Netopýři jsou chráněni i podle právních předpisů Evropské unie. Podle Směrnice o stanovištích č. 92/43/EEC podléhají všechny druhy přísné ochraně – mimo jiné je zakázáno jejich usmrcování, rušení a rovněž poškozování nebo ničení míst jejich rozmnožování a odpočinku. Mimo to je náš stát zavázán chránit všechny druhy netopýrů vyskytujících se na našem území na základě několika mezinárodních dohod (Dohoda o ochraně populací evropských netopýrů, Bonnská úmluva, Bernská úmluva), které jsou naší legislativou považovány za součást právního řádu.

Díky synantropizaci některých druhů netopýrů (např. netopýr rezvý *Nyctalus noctula*, netopýři rodu *Pipistrellus*, netopýr večerní *Eptesicus serotinus*, netopýr pestrý *Vesperilio murinus*) se dostává stále více obyvatel Prahy do kontaktu s netopýry. Netopýři přicházejí o přirozené úkryty zejména v dutinách stromů, přicházejí rovněž o náhradní úkryty v lidských stavbách. Nejmarkantněji se projevuje důsledek masivního zateplování paneláků. Netopýři, kteří přežili, se vrací na místa původních úkrytů a hledají je řadu let. Počet záletů netopýrů do bytů vzrůstá, souvislost se ztrátou úkrytů vinou zateplení je zřejmá. Netopýři se vyskytují i ve starší činžovní zástavbě, opakovaně byly potvrzeny nálezy netopýřích kolonií v plynovém topení, tzv. vafkách, často s fatálními následky pro zvířata. Úspěšnost realizace veškerých technických opatření je přímo závislá nejenom na informovanosti příslušných úředníků a firem, ale velmi často na spolupráci s občany. Zejména při menších rekonstrukcích bez potřeby stavebního povolení, např. ve starší činžovní zástavbě, jsou netopýří kolonie přímo ohroženy. Sebelepší technické i legislativní prostředky k ochraně životního prostředí jsou málo využitelné bez zájmu ze strany obyvatel.

Obyvatelé Prahy se setkávají i s dalšími zvířaty, nejčastěji ježky, kteří mnohdy zbytečně končí v záchranné stanici. Pro život ježků v pražské zeleni, parcích a zahradách je důležitá znalost jejich základních potřeb, ochrana jimi obývaných biotopů i šetrná a ohleduplná údržba zeleně.

Cíl projektu

Zvýšení informovanosti o životě netopýrů, o možnostech bezproblémového soužití, vyvracení nesmyslných pověr, přednášky spojené se smyslovým prožitkem jako impuls k novému pohledu na netopýry a na jejich ochranu. Na osvětových akcích pro širokou veřejnost většina lidí vidí díky skrytému způsobu života netopýry zblízka prvně v životě. Naši trvale handicapovaní netopýři jsou kontaktní zvířata, která jsou zvyklá na lidskou ruku, jejich klidné a přirozené chování napomáhá lidem zbavit se zbytečného strachu a předsudků.

Dalším cílem bylo upozornit na ohrožení ježků a dalších zvířat obývajících městskou zeleň, parky a zahrady, vést Pražany k šetrnému a citlivému přístupu k údržbě veřejné zeleně i vlastních zahrad, směřovat je od lhostejnosti k aktivní účasti na ochraně pražské přírody.

Způsob řešení a výsledky

Celkem bylo v období od 3.11.2021 do 18. 9.2022 realizováno 30 akcí s netopýry a ježkem pro širokou veřejnost s účastí 9029 osob, včetně seniorů a zdravotně znevýhodněných. Vedle toho jsme realizovali 31 programů ve školských zařízeních s účastí 582 dětí, včetně zdravotně znevýhodněných.

Na akce přispěla MČ Praha 10 a ČSOP v rámci programu Ochrana biodiverzity, rok 2022 byl ČSOP vyhlášen Rokem netopýrů.

Osvětové akce realizované v období 3. listopad 2021- 18. září 2022

Řada akcí byla realizována venku, v místech s výskytem netopýrů (Vypouštění netopýrů u Hamerského rybníka, Setkání s netopýry v PP Branické skály, Setkání s netopýry v Šárce, PGT na Štvanici, netopýří noc v Toulcově dvoře, netopýří noc ve Sportareálu Hamr – Záběhlíce. Pozvánky na osvětové akce jsou pravidelně zveřejňovány na webových stránkách www.nyctalus.cz pod záložkou Pozvánky na akce. Dále jsou zveřejňovány na FB a ve vybraných kalendářích akcí, na stránkách spolupřadatelů. Letáky s nabídkou pro školy byly rozdávány na akcích pro širokou veřejnost.

Na venkovních akcích pro veřejnost ověřovali návštěvníci svoje vědomosti o netopýrech vyplněním kvízu (2 varianty) pro celou rodinu. Za všechny správné odpovědi získali cenu - skládačku se samolepkami Za pražskými netopýry I, Za pražskými netopýry II nebo Netopýří kalendář. Při nesprávných odpovědích byli nasměrováni k mobilní naučné stezce o netopýrech, kde získali potřebné informace pro správné vyplnění kvízu a mohli se vracet, dokud neměli vše správně. Zejména děti za spolupráce s rodiči se učily pracovat s informacemi a my jsme získávali zpětnou vazbu o jejich znalostech života netopýrů. Správně vyplněné kvízy si odnášeli domů na zapamatování. Velmi úspěšná a přínosná aktivita.

Veřejné vypouštění netopýrů na Hamru

Účast byla nečekaně vysoká, termín vypouštění jsme zveřejnili 2 dny před akcí, přesto dorazilo na 300 lidí, hlavně rodičů s dětmi. Vypouštěli jsme 105 netopýrů, počítali jsme, že zachránci netopýrů a děti si vypustí svého netopýra. Ale dětí bylo tolik, že se na všechny nedostalo. Pro příští veřejné vypouštění se budou zájemci hlásit předem, dostanou pořadové číslo a přibližný čas vypouštění. Tím bude méně náročná organizace vypouštění a hlavně děti nebudou smutné, že už na ně nezbyl žádný netopýrek.

Setkání s netopýry s exkurzí do podzemí (Branické skály, Šárka)

Tradiční akce pořádaná ČSOP. Součástí setkání byla možnost navštívit podzemní štoly. Zájemci se hlásili předem na konkrétní čas vstupu, čímž byl zajištěn plynulý průběh akce. Jeden průvodce zajistil odborný komentář při podzemní exkurzi, druhý zajišťoval přesuny skupin od stanoviště s netopýry do podzemí a zpět, další člověk prezentoval netopýry na stánku. Skupině 12 zájemců jsme umožnili vstup do podzemí v náhradním termínu, včetně prezentace živých netopýrů. Součástí akcí byla mobilní naučná stezka „Netopýří v ČR“ s vědomostním kvízem, za všechny správné odpovědi získali účastníci skládačku o pražských netopýrech a samolepky netopýrů na vylepení do skládačky. V Šárce mohli shlédnout výstavu na provázku Netopýr jako symbol.

Komentovaná prohlídka branického podzemí

Výstava na provázku Netopýr jako symbol

Akce pro širokou veřejnost

	Datum	Název akce	Místo	Osob
1	24.11.2021	Kouzlo podzimu	KS Na Louži	8
2	16.3.2022	Jarňáky pro uprchlé rodiny s dětmi	KD Barikádníků	8
3	23.3.2022	Veřejné vypouštění netopýrů	Hamerský rybník	300
4	8.-9.4.2022	FOR PETS	PVA Letňany	2400
5	21.4.2022	Den Země Markušova	MŠ Dubnova	200
6	23.4.2022	Den Země Malešice	Malešický park	3000
7	30.4.2022	Čarodějnice na Kolčavce	louka před pivovarem	300
8	16.5.2022	Ježek bez jablíčka	DS Akord, Praha 2	10
9	18.5.2022	Povídání o netopýrech	Knihovna Sedmička	18
10	23.5.2022	Povídání o netopýrech	DS Akord, Praha 2	9
11	24.5.2022	senioři ježek	Domov seniorů Malešice	42
12	24.5.2022	senioři Prahy 10 zájezd	Týnec nad Sázavou	43
13	26.5.2022	Mikroklima	Park přátelství, Praha 9	2000
14	26.5.2022	Pochod KČT S netopýry z Proseka do Kobylis	Park přátelství, Praha 9	70
15	1.6.2022	tenisti den dětí	Březiněves	40
16	10.6.2022	Povídání o netopýrech pro UA děti	RC Jablíčkov, Praha 10	51
17	11.6.2022	Setkání s netopýry	PP Branické skály	65
18	13.6.2022	Povídání o netopýrech	RC Jablíčkov, Praha 10	11
19	13.6.2022	Exkurze Braník	PP Branické skály	12
20	14.6.2022	Setkání s netopýry	Šárka, štola	26
21	21.6.2022	Pochod KČT S ochránci přírody za netopýry	KČT Konopištská	58
22	16.8.2022	Ježek bez jablíčka	Přírodovědecká stanice Smíchov	20
23	23.8.2022	Ježek bez jablíčka	Přírodovědecká stanice Smíchov	38
24	24.8.2022	Povídání o netopýrech	DDM Stodůlky	14
25	27.8.2022	Prague Gothic Treffen	Štvanice park	60
26	31.8.2022	IBN Toulcův dvůr	Hostivař	54
27	6.9.2022	IBN Hamr	Sportareál Hamr Záběhlce	110
28	6.9.2022	Hamr vycházka s detektorem	Hamerský rybník	42
29	13.9.2022	IBN Černý Most	Centrální park	65
30	15.9.2022	Povídání o netopýrech	Knihovna Opatov	25
				9029

Programy pro školy a školky

Datum	Program	Škola	Počet skupin	dětí
12.11.2021	Ježek bez jablíčka	ZŠ Jitřní	2	43
18.11.2021	Povídání o netopýrech	MŠ Novoborská	4	82
19.11.2021	Povídání o netopýrech	ZŠ Strozziho	3	49
23.3.2022	Povídání o netopýrech	ZŠ Starodubečská	2	49
23.3.2022	Povídání o netopýrech	ZŠ Starodubečská	2	43
29.3.2022	Zimní spáči	LMŠ Do lesa!	1	20
6.4.2022	Ježek bez jablíčka	ZŠ U obory	2	36
25.4.2022	Povídání o netopýrech	MŠ Čtyřlístek Londýnská	3	50
4.5.2022	Ježek bez jablíčka	DIC a MŠ Hurbanova	3	45
4.5.2022	Povídání o netopýrech	DIC a MŠ Hurbanova	2	36
11.5.2022	Zvířátka ze starého dubu	MŠ Wonderland	1	20
18.5.2022	Povídání o netopýrech	MŠ Lojovická	2	28
25.5.2022	Zvířátka ze starého dubu	ZŠ a MŠ Lvíčata	1	20
27.6.2022	Povídání o netopýrech	ZŠ LOPES Čimice	3	61
			31	582

Akce pro ukrajinské děti

Na základě praktické zkušenosti s akcí pro ukrajinské děti v KD Barikádníků jsme se pustili do projektu Podpora integrace dětí uprchlíků prostřednictvím zážitkových programů se zvířaty. Ve spolupráci s Rodinným centrem Jablíčkov za finanční podpory MČ Praha 10. První program ze 4 proběhl 10.6.2022, zbývající 3 se uskuteční do konce roku 2022. Připravili jsme obrazové materiály s ukrajinským textem, záložky v ukrajinštině. Tvořivá dílnička + prezentace živých zvířat, tlumočili Ukrajinci žijící v ČR, částečně využita ruština a hlavně na obou stranách chuť se domluvit. První program nebyl omezen počtem míst, zúčastnili se děti a rodiče (celkem 65 osob), účast nad očekávání vysoká. Proto další akce jsou omezeny na 12 dětí.

Akce pro seniory a zdravotně znevýhodněné

Celkem proběhlo 5 akcí: 1 přednáška s besedou Kouzlo podzimu - v klubu seniorů Na Louži v Praze 10. Zájezd klientů klubů seniorů CSOP Praha 10 za netopýry do Týnce nad Sázavou (cestovní náklady si hradili klienti). Pro Denní stacionář Akord Povídání o netopýrech a Ježek bez jablíčka, Domov pro seniory v Malešicích program o ježcích.

Senioři z Prahy 10 v Týnci nad Sázavou – prezentace trvale hendikepovaných netopýrů Kájínka a Matyáše

Senioři v Týnci nad Sázavou u kolonie netopýrů velkých

Spolupráce s Městskou knihovnou Praha

Byla realizována výstava za oknem „Staré stromy znamenají život“ v době od 15. 10. do 20.11.2021 na pobočce Zahradní Město. Přednáška o netopýrech v pobočkách Městské knihovny Sedmička a Opatov. Zájem ze strany poboček MKP o programy se zvířaty je značný, avšak limitován jejich finančními prostředky.

Spolupráce s KČT

Stanoviště s netopýry bylo součástí 2 podvečerních pochodů v rámci dlouhodobé kampaně „Člověče, pohni se, než bude pozdě“. Účastníci získávají samolepky netopýrů, které sbírají a vylepují do skládačky.

Pochod KČT S ochranáři přírody za netopýry

Mikroklima – mobilní naučná stezka a vědomostní kvíz

Netopýří noc

Byly realizovány 3 netopýří noci, z toho 2 na tradičních místech: v Toulcově dvoře ve spolupráci s ČESON, ve Sportareálu Hamr Záběhllice na odpolední program pro děti s dílničkou navázala večerní vycházka se sledováním lovecké aktivity u Hamerského rybníka. Nově proběhla netopýří noc v Centrálním parku Černý Most, stánek s hendikepovanými netopýry zaujal cílené účastníky i náhodné chodce. Po setmění následovala vycházka s detektorem k rybníku Aloisov, kde jsme

zjistili netopýry rezavé a netopýra nejmenšího. Vypustili jsme zde netopýra hvízdavého z centra města. Zjištěné druhy netopýrů byly zaneseny do NDOP.

Netopýří noc na Hamru - mobilní naučná stezka

Netopýří noc na Hamru - dílnička

Netopýří dílnička

Velmi oblíbená aktivita, vhodná pro akce s menší účastí. Základem je pečlivá příprava komponent a materiálů na výrobu netopýrků, zhotovení fotonávodu. Máme připraveno 12 druhů netopýrků různě obtížných na zhotovení. Dbáme na správnou morfologii a anatomii zhotovených netopýrů.

Akce s masovou účastí

Akce typu FOR PETS, Den Země, Mikrolima apod. pořádané pro velký počet návštěvníků, kteří se na stanovišti s netopýry zdrží jen krátce, jsou pro návštěvníky hlavně zdrojem informací o menších akcích s našimi zvířaty, o programech pro školy a pro seniory.

Poradenské služby a SOS netopýří linka

probíhají kontinuálně, na všech akcích pro širokou veřejnost, SOS linka k dispozici denně od 7 do 22 hodin. Bylo poskytnuto 216 intervencí, často volají Pražané z míst rekreace, kde objevili kolonii netopýrů nebo našli netopýra a neví na koho se obrátit o pomoc. Doporučíme první pomoc, dáme kontakt na záchranou stanici nebo na ČESON dle situace. Dotazy jsou evidovány: datum, obsah a místo, doporučení. Dotazy týkající se nálezu netopýra chodí také na FB, ale tuto formu se snažíme omezovat, protože dochází ke zbytečné prodlevě v poskytnutí první pomoci, doporučujeme telefonické porady.

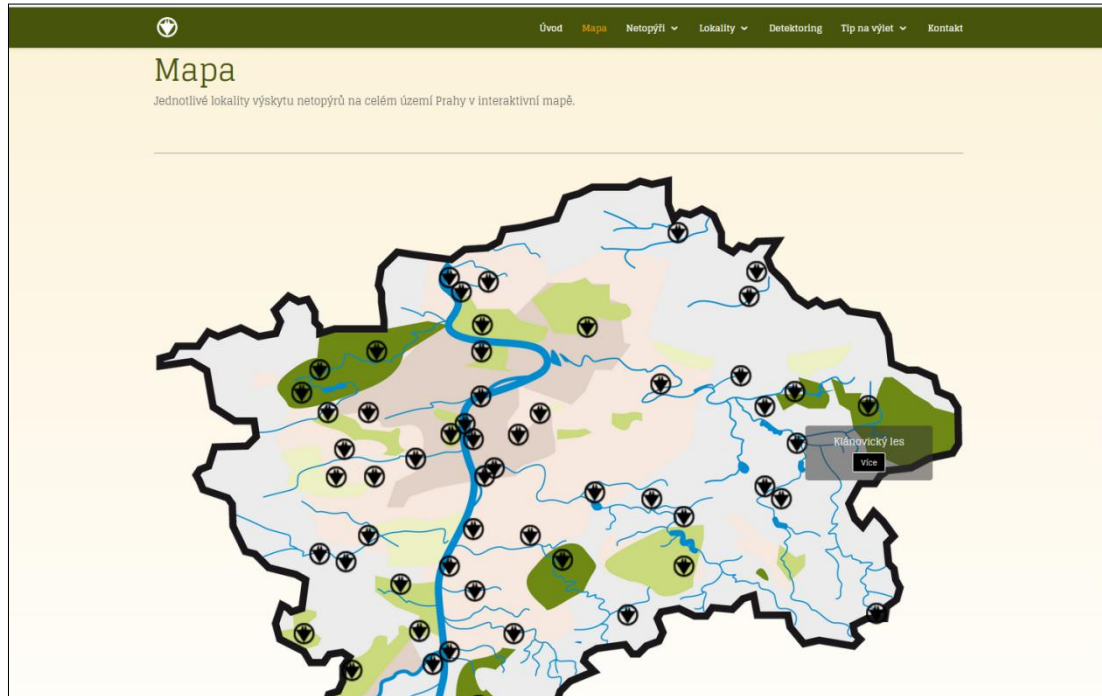
Tiskoviny

Aktualizovaný dotisk sešitek A6 „Netopýři do kapsy“ v nákladu 1000 ks, skládačka k vylepení samolepek „Za pražskými netopýry II“ v nákladu 500 ks. Viz přílohy.

Webové stránky Netopýři Praha

Byly spuštěny nové webové stránky, věnované netopýřům v Praze. Na webu zveřejňujeme výsledky vlastního monitoringu netopýřů. V srpnu 2022 proběhla velká aktualizace, byly přidány nové lokality a naprogramována nová klikací mapa, aktuálně je popsáno 43 lokalit. Přidány nové tipy na výlet.

<https://www.netopyripraha.cz/>

Nová klikací mapa